
Vuoden 2024 talouskehyksen antaminen

KH 28.08.2023 § 202
136/02.02.00/2023

1) Taustaa edellisvuosilta ja kuluvan vuoden 2023 tilanne

Kokemäen kaupungin vuoden 2022 tilinpäätös oli 0,5 M€ ylijäämäinen ja sen myötä kaupungin taseessa ollut 4,02 M€:n ylijäämä kasvoi. Kumulatiivisen ylijäämän suuruus on nyt 4,57 M€. Ylijäämän syntymiseen ovat vaikuttaneet olennaisesti valtion toimenpiteet kuntatalouden turvaamiseksi koronapandemian johdosta vuosina 2020 ja 2021. Kaupungin toimintamenojen maltillinen kehittyminen ko. vuosina vaikutti myös tilanteeseen positiivisesti.

Kuluvan vuoden talousarvio on laadittu siten, että tulos olisi noin 400 000 euroa ylijäämäinen. Elokuussa 2023 laaditun 1-6 kuukausien perusteella laaditun alustavan toteutumaennusteen perusteella vuoden 2023 tulos tullee olemaan suunnitellun mukainen tai hieman parempi. Tuloksen ennakkointiin sisältyy normaalien epävarmuustekijöiden lisäksi sotesiirron johdosta valtionosuuksien lopulliseen määrään liittyviä arvioita.

2) Kuntalain määräykset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä kaupungin oma ohje

Kuntalain 110 §:n mukaan ”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.”

Kokemäen kaupunginhallitus on omalta osaltaan hyväksynyt seuraavan talousarvion laadintaohjeen: ”Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista alijäämäisten budjettien laatimista suunnittelukaudella.

Lähtökohtana on pidettävä, että kertyneen ylijäämän avulla mahdollistetaan kulloisenakin tilivuotena mahdollisesti syntyvän alijäämän kattaminen. Ottaen huomioon edellä mainitut asiakokonaisuudet kaupunginhallitus tulee jatkamaan talouslinjaa, jossa talouden toimintamenot tullaan määrittelemään tulojen mukaisiksi siten, että taseen kumulatiivinen ylijäämä säilyy.” Kaupunginhallitus on hyväksynyt yllämainitun ohjeen huhtikuussa 2023 (11.4.2023 § 107) allekirjoittaessaan vuoden 2022 tilinpäätöksen.

3) Verotulojen ja valtionosuuksien arviointi vuodelle 2024

Verotulojen ja valtionosuuksien oikeamääräinen ja realistinen arviointi on talousarvion laadinnan osalta ensiarvoisen tärkeää, sillä mainitut tulot kattavat noin 90 % käyttötalouden kaikista toimintakuluista. Lautakunnille/osastoille jaettavan menokehityksen suuruus perustuu siten käytännössä verotulojen ja valtionosuuksien määrän arviointiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin.

Soteratkaisun johdosta verotulojen ja varsinkin valtionosuuksien arviointi on tavanomaista haastavampaa. Kunnallisveroja kertyy vuonna 2024 vähemmän kuin vuoden 2023 tilitykset tulevat olemaan. Kunnallisverotuloja kertyy vuonna 2023 ”normaalia” enemmän, sillä tammikuun 2023 verotilitykset pohjautuvat vuoden 2022 joulukuun ennakonpidätyksiin, jotka puolestaan tehtiin vanhoilla kunnallisveroprosenteilla.

Valtionosuuksien arvioinnissa on tukeuduttu Kuntaliiton ja ministeriön laskelmiin. Olennaista on huomata, että peruspalveluiden valtionosuus pienenee tämän nyt käytössä olevan tiedon mukaan noin 0,9 M€. Arvio peruspalveluiden valtionosuudesta tulee vielä syksyn aikana muuttumaan. Muutokseen vaikuttaa olennaisesti ns. soten siirtolaskelmien valmistuminen vuosilta 2021 ja 2022. Vuoden 2024 valtionosuuksiin vaikuttaa myös lukion oppilasmäärän suhteellisen suuri vähennys.

Liitteenä on taulukko, jossa on yksityiskohtaisesti ilmoitettu verotulojen ja valtionosuuksien laskennalliset määrät. Arviot perustuvat kunnan omiin, Kuntaliiton, eri ennustelaitosten ja verohallinnon ennusteisiin.

4) Toimintakulujen arviointia vuodelle 2024

Vuonna 2022 solmittu kunnallinen virka- ja työehtosopimuksen sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalle 1.5.2022–30.4.2025.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen mukaan vuonna 2024 palkkoja korotetaan 1.2.alkaen 0,4 % ja 1.6.alkaen 3,6 %. Vuosikeskiarvomutoksena korotusten vaikutus on 2,66 % vuoteen 2023 verrattuna.

Kokemäen osalta palkkaratkaisu tarkoittaa vuoden 2024 osalta noin 312 000 euron kustannusnousua.

Kuluttajahintojen muutos on kuluvana vuonna 5-6 %. Vuodelle 2024 ennustelaitokset ennustavat, että kuluttajahintojen muutos olisi 2-4 %. Kuluttajahintojen muutoksen ollessa vuonna 2024 noin 4 % lisäisi se kaupungin toimintamenoja noin 350 000 euroa vuodessa.

5) Lautakunnille jaettava kehys

Liitteenä on vuodelle 2024 laadittu tuloslaskelma ja lautakunnille jaettava kehys.

Vuoden 2024 tuloslaskelma-arviossa verotulot ja valtionosuudet on huomioitu mahdollisimman realistisesti elokuussa 2023 käytettävissä olevin tiedoin. Rahoituskulut on arvioitu vuoden 2023 tasoisena. Suunnitelman mukaiset poistot tulevat olemaan vuonna 2024 noin 2,2 M€.

Jotta pidettäisiin kiinni kaupunginhallituksen asettamasta ohjeesta (= Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista alijäämäisten budjettien laatimista suunnittelukaudella) voi toimintakate eli lautakunnille jaettava kehys olla noin 16,0 M€ eli käytännössä sama kuin vuoden 2023 muutettu talousarvio.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 tilinpäätöksen toukokuussa ja päätti samalla, että vuoden 2024 investointien euromäärä tullaan etukäteen määrittelemään kaupunginhallituksen antaessa lautakunnille vuosittain talousarviokehysten.

Kaupungin lainamäärä oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä 21,9 M€. Vuoden 2023 tilinpäätösennusteessa lainamäärä tulee olemaan samoin noin 22 M€. Jotta kaupungin lainamäärä olisi jatkossakin noin 22 M€, vuoden 2024 investointien määrä voi olla enintään 2,5 M€. Korkotason pysyessä aiempaa huomattavasti korkeamana ja kaupungin taloudellisen liikkumavaran pienentyessä olennaisesti tulopohjan supistumisen vuoksi velkamäärän kasvusta on pidättäydyttävä.

Lisätietoja antaa	Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen, puh. 040 488 6100 ja talousjohtaja Tauno Mäkinen, puh. 040 488 6120.
Esittelijä	Kaupunginjohtajan sijainen Katja Törrönen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää 1. hyväksyä esittelytekstin ja liitteen mukaisen vuoden 2024 talousarviokehysten käyttötalouden ja investointien osalta; 2. päättää osasto/lautakuntaohjaisesta talouskehyksestä; 3. että kehystä tai investointimäärärahojen määrää voidaan tarkentaa syyskuussa, mikäli soteratkaisun tai suunnittelussa olevien isojen investointihankkeiden osalta tapahtuu olennaisia muutoksia.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan sijaisen päätösehdotuksen yksimielisesti.